

Mål C- 282/20**Sammanfattning av begäran om förhandsavgörande i enlighet med artikel 98.1 i domstolens rättegångsregler****Datum för ingivande:**

26 juni 2020

Domstol som begär förhandsavgörande:

Spetsializiran nakazatelen sad (Bulgarien)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

22 juni 2020

Deltagare i förfarandet:

Spetsializirana prokuratura

Tilltalad:

ZX

Saken i det nationella målet

Förfarandet följer artikel 485 och följande artiklar i Nakazatelno protsesualen kodeks (Bulgariens straffprocesslag) (nedan kallad NPK).

Den hänskjutande domstolen har vid prövningen av åtalet konstaterat att åtalet har brister på grund av oklarheter och ofullständiga uppgifter. Den nationella lagen föreskriver ingen möjlighet att avhjälpa sådana brister. Således uppkommer frågan huruvida dessa oklarheter och ofullständiga uppgifter ändå kan åtgärdas, och om svaret är jakande, på vilket sätt detta ska ske.

Syfte med och rättslig grund för begäran om förhandsavgörande

Begäran framställs med stöd av artikel 267 första stycket b FEUF.

Tolkningsfrågor

Är en nationell bestämmelse, närmare bestämt artikel 248.3 i Republiken Bulgariens Nakazatelno protsesualen kodeks (Republiken Bulgariens straffprocesslag), enligt vilken det inte finns någon processuell regel med stöd av vilken oklarheter och ofullständiga uppgifter i åtalsakten som leder till ett åsidosättande av den tilltalades rätt att bli informerad om anklagelsen skulle kunna åtgärdas efter det att den första domstolsförhandlingen i ett brottmål (förberedande förhandling) har avslutats, förenlig med artikel 6.3 i direktiv 2012/13 och artikel 47 i stadgan?

Om frågan besvaras nekande: Skulle en tolkning av de nationella bestämmelserna om ändring av åtalet som gör det möjligt för åklagaren att vid förhandlingen åtgärda dessa oklarheter och ofullständiga uppgifter i åtalsakten, så att verklig och ändamålsenlig hänsyn tas till den tilltalades rätt att bli informerad om anklagelsen, uppfylla de ovannämnda bestämmelserna och artikel 47 i stadgan, eller skulle det vara i överensstämmelse med dessa ovannämnda bestämmelser att avstå från att tillämpa det nationella förbudet mot att avbryta domstolsförfarandet och återförvisa målet till åklagaren för utarbetande av en ny åtalsakt?

Anförda unionsbestämmelser och anförd praxis från EU-domstolen

Artikel 6.3 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/13/EU av den 22 maj 2012 om rätten till information vid straffrättsliga förfaranden (EUT L 142, 2012, s. 1)

Artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna

Dom av den 5 juni 2018, Kolev m.fl., C-612/15, EU:C:2018:392

Dom av den 14 maj 2020, UY, C-615/18, EU:C:2020:376.

Dom av den 12 februari 2020, Kolev m.fl., C-704/18, EU:C:2020:92

Anförda nationella bestämmelser

Nakazatelen kodeks (Bulgariens strafflag) (nedan kallad NK), artikel 244.2 jämförd med artikel 244.1 samt artikel 243

Nakazatelno-protsesualen kodeks (Bulgariens straffprocesslag) (nedan kallad NPK), artikel 246.2 och 246.3, artikel 248.5 led 1 jämförd med artikel 248.1 led 3, artikel 249.2 och 249.4 led 1, artiklarna 287, 288, 335.1 led 1 och 351.2

Kortfattad redogörelse för de faktiska omständigheterna och förfarandet i det nationella målet

- 1 Spetsializirana prokuratura (Särskilda åklagarmyndigheten, Bulgarien) har väckt åtal mot ZX på grund av att denne den 19 juli 2015 före kl. 1.30 gjort sig skyldig till innehav av falska pengar som handlas i Bulgarien och utomlands, närmare bestämt 88 sedlar à 200 euro vardera, om vilka han kände till att de var förfalskade, vilket är straffbart enligt artikel 244.2 NK jämförd med artikel 244.1 NK.
- 2 Vid den förberedande förhandlingen togs uttryckligen åtalsaktens korrekthet upp; denna ifrågasattes inte av försvaret. Domstolen slog fast att åtalsakten var formellt lagenlig.
- 3 Efter det att all bevisning inhämtats slog domstolen vid prövningen av villkoren för att höra parterna och för att meddela dom fast att åtalsakten i själva verket var något oklar och ofullständig, vilket inte hade uppmärksammats vid den förberedande förhandlingen.
- 4 Det anges inte tydligt under vilken tid den tilltalade innehade de 88 förfalskade sedlarna, eftersom det i redogörelsen för omständigheterna anges en längre tidsperiod, medan endast en och en halv timme anges i den sista delen.
- 5 I den mån åtal väcktes i enlighet med artikel 244 NK är innehav av falska pengar ”i stora kvantiteter” ett brottsrekvisit enligt artikel 244 NK. Åklagaren ska presentera detta rekvisit; en sådan presentation är ett villkor för att åtalsakten ska anses vara korrekt. I det aktuella fallet framfördes det att den tilltalade hade innehaft 88 sedlar, men inte att denna omständighet utgör innehav ”i stora kvantiteter”. Detta medför att åtalsakten är formellt rättsstridig, eftersom den på ett ofullständigt sätt beskriver rekvisiten för den straffbara handlingen. Något konkret brottsrekvisit (”stora kvantiteter”) angavs inte. Ett sådant måste emellertid anges för att åtalsakten ska anses vara formellt korrekt.
- 6 Enligt åtalsaktens ordalydelse innehade den tilltalade ”falska pengar”. I ordalydelsen i artikel 244.2 NK jämförd med artikel 244.1 NK däremot inte om ”förfalskade pengar”; i artikel 244.2 och 244.1 anges inte ”falska pengar” någonstans. Å andra sidan utgör artikel 244 NK en precisering av det grundläggande kriteriet i artikel 243 NK, där det anges att ”förfalskning av pengar” innebär ”tillverkning av falska pengar” eller ”förfalskning av äkta pengar”. ”Falska pengar” utgör följaktligen en undertyp av ”förfalskade pengar”. I åtalsaktens ordalydelse måste därför inte bara den mer specifika benämningen ”falska”, utan också den mer allmänna benämningen på pengarna, nämligen ”förfalskade”, ingå.
- 7 Gärningen enligt artikel 244 NK är en variant av det grundläggande kriteriet enligt artikel 243 NK. Därför ingår några rekvisit i artikel 244 NK i ordalydelsen i artikel 243 NK och anges inte separat i ordalydelsen i artikel 244. Detta gäller för det första för brottskriteriet ”förfalskade” och ”falska”, eftersom definitionen av

dessa begrepp ingår i artikel 243 NK. För det andra gäller detta för det ytterligare brottskriteriet ”... som handlas i Bulgarien och utomlands”, som också bara ingår i artikel 243 NK.

- 8 Dessa brottsrekvisit förekommer ordagrant i åtalsakten, men utan någon hänvisning till den bestämmelse som finns i denna; artikel 243.1 NK nämns nämligen inte.
- 9 När det gäller den rättsliga preciseringen avviker därför omnämmandet i ord från uppgiften om nummer, eftersom kriterier i artikel 243.1 NK räknas upp i ord, men utan hänvisning till artikelns nummer. Det är därför nödvändigt att tillägga att anklagelsen stöds inte bara på artikel 244.2 NK jämförd med artikel 244.1 NK, utan också på artikel 244.2 NK jämförd med artikel 244.1 NK jämförd med artikel 243.1 NK.
- 10 Vid förhandlingen den 12 juni 2020 påpekade den hänskjutande domstolen dessa brister i åtalsakten. Åklagaren förklarade sig vara beredd att avhjälpa dessa brister genom att ändra åtalet genom en korrigerande av åtalsakten, nämligen genom att ange tiden för innehavet av de 88 sedlarna, klargöra huruvida dessa utgjorde en ”stor kvantitet” och huruvida det rörde sig om förfalskade pengar samt ange artiklarnas nummer korrekt vid den rättsliga bedömningen.
- 11 Försvaret gav sitt samtycke till en ändring av åtalsakten, om detta var den enda möjligheten att avhjälpa bristerna hos denna.
- 12 Den hänskjutande domstolen har att avgöra frågan huruvida det är möjligt avhjälpa bristerna hos åtalsakten genom åklagarens förklaring vid förhandlingen.
- 13 Nämnda domstol anser att dessa brister till sin natur är väsentliga genom att de påverkar det straffrättsliga förfarandets lagliga förlopp. Med dessa oklarheter och ofullständiga uppgifter i åtalsakten kan domstolen nämligen inte meddela dom, eftersom vissa kriterier, delar av brottet eller den rättsliga bedömningen av detta skulle anföras först i och med domen. Detta är rättsstridigt, eftersom den tilltalade ska informeras om alla delar av anklagelsen för att kunna försvara sig, och inte informeras först i och med domen, som också kan vara fällande. Domstolen kan inte heller meddela dom genom att återge det ofullständiga innehållet i åtalsakten. Härigenom skulle nämligen legalitetsprincipen åsidosättas, eftersom denna dom (antingen det är en fällande eller en friande dom) skulle avse en gärning med färre brottsrekvisit än som föreskrivs i lag.
- 14 Den hänskjutande domstolen anser att bristerna skulle ha fastställts redan vid den förberedande förhandlingen, att domstolsförfarandet skulle ha avbrutits och att målet skulle ha återförvisats till åklagaren med en anvisning om att avhjälpa bristerna genom en ny åtalsakt. Så har emellertid inte skett.
- 15 På grund av den nationella rättens särdrag är det efter den förberedande förhandlingen inte längre möjligt att avhjälpa bristerna i åtalsakten. Därför

uppkommer frågan huruvida de processuella medel som åklagaren föreslog, nämligen att avhjälpa bristerna genom att ändra åtalet, får användas.

Parternas huvudargument

- 16 Åklagarmyndigheten har inte yttrat sig om begäran om förhandsavgörande.
- 17 Försvaret anser att ett förhandsavgörande inte behöver begäras, eftersom åsidosättandet av processrätten inte kan avhjälpas.

Kortfattad redogörelse för skälen till att förhandsavgörande begärs

- 18 Genom åtalsakten går åklagaren till domstol med en bestämd anklagelse, domstolen dömer i sak genom att förklara den tilltalade skyldig eller oskyldig. En åtalsakt är korrekt och formellt laglig, om den uppfyller vissa krav i NPK.
- 19 Åtalsakten måste ovillkorligen innehålla fullständiga uppgifter om alla delar av omständigheterna (brottsrekvisit). Vad gäller omständigheterna i det nationella målet är följande tvingande:
 - Den tidsperiod under vilken gärningen begicks ska anges klart och otvetydigt.
 - Om lagens ordalydelse innehåller vissa kriterier som sammantagna medför att en handling är straffbar, ska alla dessa kriterier anges i åtalsakten utan att vissa av dessa utelämnas.
 - Om en straffbestämmelse innehåller det grundläggande rekvisitet för en viss straffbar handling och den följande straffbestämmelsen innehåller ett specifikt rekvisit för samma straffbara handling (det vill säga det särskilda fallet) ska alla kriterier inklusive de kriterier som ingår i det grundläggande rekvisitet anges, om de avser de specifika omständigheterna.
 - I åtalsakten ska alla brottsrekvisit anges både verbalt och med siffror, det vill säga de ska anges både i ord och med siffror, nämligen som numret (artikel, stycke, led och bokstav) på den bestämmelse där de ingår.
- 20 Fram till reformen år 2017 hade domstolen rätt att när som helst under förfarandet avbryta domstolsförfarandet och återförvisa målet till åklagaren för avhjälpande av brister hos åtalsakten. Även andra instans hade liknande befogenhet, liksom den kassationsdomstol som utövade denna befogenhet genom bindande anvisningar riktade till andra instans.
- 21 Efter reformen år 2017 kan denna befogenhet bara utnyttjas under den förberedande förhandlingen i första instans. I lagen föreskrivs inget förfarande för att avhjälpa sådana brister när den förberedande förhandlingen har avslutats. I synnerhet är det uttryckligen förbjudet att återförvisa målet till åklagaren.

- 22 Den första frågan ställs för att få klarhet i huruvida det nationella förbudet mot att efter den förberedande förhandlingen förhandla om bristerna i den information som lämnats om anklagelsen och den omständigheten att det därmed är omöjligt att avhjälpa dessa brister är förenliga med artikel 6.3 i direktivet, som å sin sida kräver en nationell bestämmelse som säkerställer att ”utförlig information om anklagelsen lämnas”, det vill säga klar, fullständig och otvetydig information om anklagelsen.
- 23 Den nationella lagstiftningen gör det möjligt att göra invändningar mot kvaliteten på informationen om anklagelsen och förhandla om denna, men enbart vid den förberedande förhandlingen. Frågan gäller huruvida begränsningen till enbart denna förberedande förhandling är förenlig med artikel 6.3 i direktivet, eller huruvida bestämmelsen ska tolkas på så sätt att den är tillämplig också efter den förberedande förhandlingen, och i synnerhet vid de därpå följande domstolsförhandlingarna, efter det att bevisupptagningen har avslutats men domstolen ännu inte har avgjort målet i sak.
- 24 Om – med andra ord – alltså rätten till information inte har iakttagits fram till tidpunkten för den förberedande förhandlingen och bristen inte har avhjälpits ens vid denna förberedande förhandling, innebär detta då att artikel 6.3 i direktiv ska tolkas på så sätt att denna rätt inte längre behöver iakttas när den förberedande förhandlingen har avslutats?
- 25 Den andra frågan ställs bara för den händelse EU-domstolen kommer fram till att unionsrätten utgör hinder för en nationell lagstiftning som inte föreskriver någon processuell åtgärd – efter den förberedande förhandlingen – för att avhjälpa ett åsidosättande av processrätten som har samband med den tilltalades rätt till information om anklagelsen.
- 26 För detta krävs en tolkning av den nationella lagstiftningen i enlighet med unionsrätten, så att den nödvändiga rätten till försvar säkerställs i slutändan. Även om artikel 6.3 i direktivet har direkt effekt krävs det ändå en nationell processuell regel som har en sådan direkt effekt (EU-domstolens dom av den 14 maj 2020, UY, C-615/18, EU:C:2020:376, punkterna 69, 72, 73 och 75).
- 27 Denna processuella regel kan ha två aspekter.
- 28 Den första är att den domstol där målet har anhängiggjorts kan vidta processuella åtgärder genom vilka förfarandefelet avhjälpas och det säkerställs att den tilltalades rätt till information om anklagelsen tillgodoses fullt ut. Detta skulle kunna ske med hjälp av de nationella bestämmelserna om tolkning vid luckor i lagen, och i det aktuella fallet gör avsaknaden av en lagbestämmelse om avhjälpande av processuella brister av detta slag efter den förberedande förhandlingen en analog tillämpning av institutet ändring av åtalet nödvändig. Domstolen skulle i det fallet tillväga på följande sätt: Den skulle ge åklagaren tillfälle att göra motsvarande ändringar i innehållet för att undanröja oklarheterna och de ofullständiga uppgifterna i åtalsakten och därefter underrätta försvaret om dessa ändringar och

ge detta tillfälle att framställa yrkanden i detta avseende inbegripet yrkanden om ny bevisupptagning.

- 29 Ändring av åtal är ett instrument för att vid domstolsförhandlingen ändra vissa parametrar i anklagelsen. Detta sker utan att domstolsförfarandet först avbryts och målet återförvisas till åklagaren för dessa ändringar och rättegången därefter inleds på nytt. Att ändra åtalet är tillåtet både på grund av nya omständigheter som gör en ändring nödvändig eller om inga sådana omständigheter tillkommer, men åklagaren har råkat göra ett fel när åtalsakten formulerades. Ändringen av åtalet för med sig garantier för försvaret. Närmare bestämt ska huvudförhandlingen avbrytas efter ansökan från försvaret, så att detta kan förbereda sig mot bakgrund av den ändrade anklagelsen. I vissa fall förlorar den tilltalades tidigare svaromål sin rättsverkan, och vederbörande får avge ytterligare svaromål. I rättspraxis har försvarets rätt att framställa nya yrkanden om bevisupptagning i samband med ändringarna erkänts. Å andra sidan har ändring av åtalet som ett medel för att korrigera förfarandefel hos åtalsakten hittills inte behandlats i nationell rättspraxis. Eftersom det redan finns ett uttryckligt förbud mot att avbryta domstolsförfarandet och återförvisa målet till åklagaren, är det nu möjligt att göra en ny, utvidgad tolkning av bestämmelsen om ändring av åtal på så sätt att denna också ska omfatta de fall där åtalsakten är behäftad med vissa förfarandefel, inbegripet de fall där det är oklart under vilken tidsperiod gärningen begåtts och där benämningen av vad som kännetecknar anklagelsen och uppgifterna om de tillämpliga bestämmelserna vid den rättsliga bedömningen är ofullständiga.
- 30 Grunden för denna tolkning är den allmänt erkända principen om tolkning *a fortiori*. Om det är tillåtet att införa en helt ny annan tidsperiod under vilken gärningen begåtts, bör det i synnerhet vara tillåtet att konkretisera den tidigare angivna tiden. Om det är tillåtet att ändra bedömningen i sådan utsträckning att en anklagelse görs för ett helt annat och/eller allvarligare brott, bör det i synnerhet vara tillåtet att göra en betydligt mindre ändring av den rättsliga bedömningen och åtgärda ofullständiga uppgifter och lägga till delar som fattas.
- 31 Den andra aspekten skulle vara att det gamla rättsläget fram till reformen år 2017, som uttryckligen och på flera ställen förbjuds i den aktuella lydelsen av NPK, kan tillämpas, nämligen att domstolsförfarandet avbryts, målet återförvisas till åklagaren för utarbetande av en ny åtalsakt och domstolsförfarandet därefter inleds på nytt med nytt hörande av alla vittnen. För att göra detta borde den hänskjutande domstolen avstå från att tillämpa de ovan anförda förbuden enligt nationell lag och återställa det rättsläge som gällde fram till år 2017.
- 32 Den andra tolkningsfrågan gäller huruvida den första, den andra eller båda de rättsliga lösningarna är förenliga med unionsrätten.
- 33 För båda frågorna har artikel 48.1 och 48.2 i stadgan beträffande rätten till ett effektivt rättsmedel och till en rättvis rättegång betydelse. När det gäller den första frågan: Om den tilltalade konfronteras med en ofullständig anklagelse och domstolen inte har befogenhet att avhjälpa denna brist löper vederbörande risk att

antingen dömas på grundval av en ofullständig anklagelse (det vill säga för en handling som inte uppfyller lagkraven för en brottslig handling) eller att dömas på grund av ett faktiskt brott, men informeras om brottsrekvisiten först genom domen. I det första fallet är kravet att brottsrekvisitet ska vara lagenligt inte uppfyllt, och i det andra fallet är kravet att information ska lämnas om alla delar av anklagelsen inte uppfyllt, vilket är en omständighet som leder till ett oskäligt förfarande.

- 34 Vad gäller den andra frågan ska det bedömas vilken av de processuella lösningarna som kommer i fråga för att åtgärda oklarheterna och de ofullständiga uppgifterna i åtalsakten som bäst motsvarar principen om ett effektivt rättsmedel och en rättvis rättegång.
- 35 Endast för den andra frågan har artikel 47 andra stycket i stadgan om att var och en har rätt att få sin sak prövad inom skälig tid betydelse. Om EU-domstolen slår fast att det nationella förbudet mot återförvisning till åklagaren efter den förberedande förhandlingen inte får tillämpas, leder detta till att målet återförvisas och nödvändigtvis till att all bevisning inhämtas på nytt och följaktligen till en orimlig och onödig försening av brottmålsprocessen. Om EU-domstolen däremot förespråkar en analog tillämpning av artikel 287 NPK (ändring av anklagelsen) och detta institut som ett processuellt medel för att åtgärda oklarheterna och de ofullständiga uppgifterna i anklagelseakten, kan dessa brister åtgärdas utan att det är nödvändigt att återförvisa målet och på nytt göra en fullständig bevisupptagning. Endast om försvaret yrkar på detta är det möjligt att inhämta ytterligare bevisning.